

ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
อำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
The Relationship between The Participation Management and Academic Affairs
of Schools in Banglen District School under Nakhon Pathom Primary Education
Service Area Office 2

ชนากานต์ สายนาค¹, เบญจวรรณ ศรีมารุต²

Chanakan Sainak¹, Benjawan Srimarut²

Corresponding Author E-mail: Chanakan.sainak@gmail.com

Received: 2023-12-01; Revised: 2023-12-22; Accepted: 2024-01-16

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) ศึกษากระบวนการบริหารงานวิชาการ และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา อำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 217 คน ได้มาจากการเทียบตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่, และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการไว้วางใจกัน รองลงมาคือ ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความยึดมั่นผูกพัน 2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาการบริหารการศึกษา), วิทยาลัยการฝึกหัดครู, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

¹ Student in Master of Education Degree, (Education Administration), College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ, (สาขาการบริหารการศึกษา), วิทยาลัยการฝึกหัดครู, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² Independent Study Advisor, (Educational Administration), College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

Abstract

The purposes of this study were 1) the level of participations' management in school 2) the level of academic affairs Administration in school 3) the relationship between the participation management and academic affairs administration. Sample group included 217 of teacher in the school in Baglen District, under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area District Office 2 selected using Krejcie and Morgan's table and stratified sampling random. The instrument used to collect data was a 5-level rating scale questionnaire. The instrument for data collection was questionnaire with reliability of 0.97. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and product - moment correlation. The results revealed that :

1) participations' management in the school in Baglen District, under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area District Office 2 was at high level. The highest average was trust, followed by freedom in work responsibilities, goal setting and co-purpose 2) academic affairs Administration in school administration of school administrators and teachers was at high level. The highest average was development and use of technological media for education followed by Measurement and evaluation and Development of the learning process 3) the relationship between the participation management and academic affairs Administration in Banglen district under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area District Office 2 were statistically significant at 0.1 level.

Keywords: Participation Management, Academic Affairs Administration

บทนำ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม เกิดจากการที่องค์กรต่าง ๆ พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน และเน้นความคุ้มค่าของงานโดยอาศัยพื้นฐานธรรมชาติของมนุษย์ที่มีความต้องการเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญขององค์การให้ ความสำคัญต่อผู้ร่วมงานในการเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการการบริหารในฐานะที่เป็นบุคลากรในองค์การให้เกิด ความรู้สึกสร้างการปฏิบัติงานจริงให้ผู้ร่วมงาน สร้างความผูกพันเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการทำงาน ระดับต่าง ๆ มอบหมายอำนาจหน้าที่ สร้างความเข้าใจในการดำเนินงานร่วมกัน และร่วมกันรับผิดชอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น การมี ส่วนร่วมในการบริหารจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ ทำให้การบริหารและการจัดการองค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ (Swansburg. 1996: 391 - 394) การมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่เป็นตัวจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วม ผู้บริหารระดับต้น (First – line management) ที่มีอำนาจที่ได้รับมอบหมายจะติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาในการให้บริการ ผู้จัดการ ระดับต้นนี้ไม่จำเป็นต้องเข้าไปหาผู้บังคับบัญชาหน่วยงานของตน ซึ่งจะเป็นผู้ที่ติดต่อกับผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานบริการ อื่น ๆ ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดการติดขัดในการสื่อสาร ซึ่งให้บุคคลที่เป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหานั้นที่สุดเป็นผู้แก้ไขปัญหา ดังกล่าว วิธีการนี้เป็นวิธีการจัดการที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า

การจัดการศึกษาในสถานศึกษา งานวิชาการถือเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ซึ่งมุ่งกระจายอำนาจใน การบริหารจัดการในสถานศึกษามากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็น ปัจจัยที่สำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนและการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้อง ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของ ผู้บริหารด้วย

ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูอย่างเหมาะสมในด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเพื่อช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกสถานศึกษา นอกจากนี้การส่งเสริมการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน(School-Based Management) ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของครู โดยมีการเปิดโอกาสให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจกับทางสถานศึกษาในการดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรงและบรรลุเป้าหมายในการสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่สังคมไทยต้องการ (อมรรัตน์ รุ่งเรือง, 2565: 12 - 13) รวมทั้งการนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางให้ครูเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการโดยมีการประสานงานกับส่วนกลางและสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายต่อไป

สภาพปัญหาของสถานศึกษาในอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ที่ผ่านมาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ของนักเรียนพบว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2563 ระดับคะแนนต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากครูขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานร่วมกับผู้บริหาร รวมถึงการบริหารงานวิชาการและการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียนทำให้การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาหลาย ๆ ด้าน ยังไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อสะท้อนการบริหารจัดการและนำไปปรับปรุงการบริหารงานวิชาการไปสู่ปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

อมรรักษ์ ปิ่นกำลัง (2562: 27) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญในการบริหาร องค์การอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร มีอิสระในการทำงาน ตลอดจนสามารถเสนอความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ย่อมเป็น แรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมรับผิดชอบในการดำเนินงานขององค์การส่งผลให้ องค์การประสบผลสำเร็จต่อไป

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง การที่บุคคลผู้บริหารในองค์กรเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมได้แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผน การปฏิบัติงาน ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ตลอดจนร่วมติดตามการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์การและสร้างผลประโยชน์ร่วมกันให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

Swanaburg (1996: 391 - 393) ได้แบ่ง องค์ประกอบสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. การไว้วางใจ (Trust) คือ การที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติหน้าที่โดยมีการรายงานผลเป็นระยะ โดยผู้บริหารเป็นผู้ทบทวนการปฏิบัติงานขั้นสุดท้าย มีการบริหารจัดการระยะเวลาและอัตราการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม
2. ความผูกพัน (Commitment) คือ ผู้บริหารแสดงตนเป็นผู้ที่เข้าพบได้ง่ายคอยให้ความช่วยเหลือและอบรมฝึกฝนผู้ใต้บังคับบัญชาในกระบวนการทำงานต่าง ๆ
3. เป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Goals and objectives) คือ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นโดยการสร้างบรรยากาศแห่งความตรงไปตรงมาพร้อมกับกระบวนการที่จะใช้แก้ปัญหา การวางแผนและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
4. ความเป็นอิสระ (Autonomy) คือ ผู้บริหารให้ความเป็นอิสระในการรับผิดชอบอำนาจหน้าที่และการปกครองตนเองในการทำงาน ซึ่งความเป็นอิสระจะมีความมากขึ้นตามประสบการณ์ความรู้ ความสามารถในการทำงาน โดยผู้ปฏิบัติงานต้องการการตัดสินใจในงานรวมทั้งการปกครองตนเอง

ขอบข่ายงานบริหารงานวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 30 - 51) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการออกเป็น 17 ด้าน ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สุทธิรา เกษมราษฎร์ (2559: 18) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ประกอบด้วย 4 งานหลัก ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการนำไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน และ 4) ด้านการวัดและประเมินผล

มูนา จารง (2560: 44) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการโดยยึดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: 30 - 51) เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

อัครินทร์ แก่นจันทร์ (2562: 20) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการโดยยึดขอบข่าย ของการบริหารวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2550) มาเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งขอบข่ายของการ บริหารวิชาการมีรายละเอียด ดังนี้ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

พัชย์พิชา จันทา (2563: 43) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

ณัฐนันท์ เล็กมาก (2564: 59) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา

ปริญญารณ เมืองพิล (2564: 19) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผลและดำเนินการเทียบโอน

ผลการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา 6) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

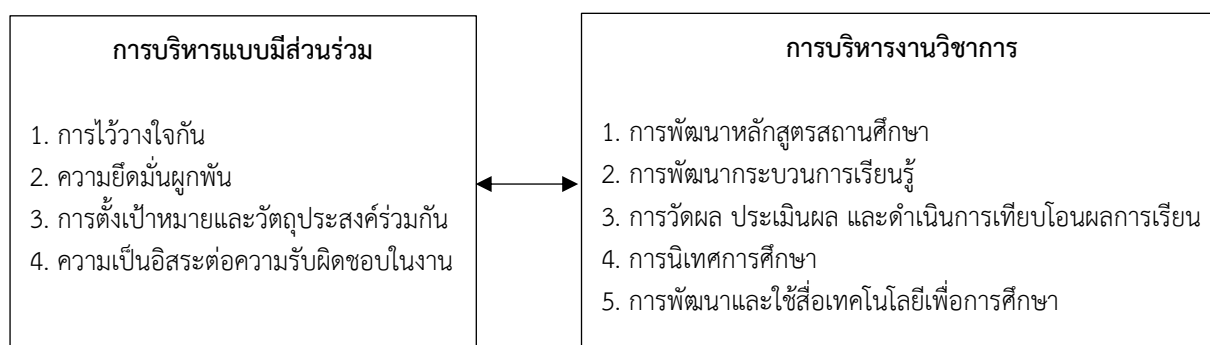
อมรรัตน์ รุ่งเรือง (2565: 61 - 68) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้ 1) การวางแผนงานด้านวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 4) การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) การนิเทศการศึกษา 7) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

อาทิตยา โชคดีวัฒนา (2565: 27) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 7) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

พิมพ์พร สีขาว (2565: 294) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาไว้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล และประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีของการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ สวอนสเบิร์ก (Swanaburg, 1996: 391 - 393) และสังเคราะห์จากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550); สุทธิรา เกษมราษฎร์ (2559); มานา จารง (2560); อัครินทร์ แก่นจันทร์ (2562); พิชญ์พิชา จันทา (2563); ญัฐนันท์ เล็กมาก (2564); ปริญญาภรณ์ เมืองพิล (2564); ออมรรัตน์ รุ่งเรือง (2565); อาทิตยา โชคดีวัฒนา (2565) และพิมพ์พร สีขาว (2565) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา อำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จาก 44 โรงเรียน จำนวน 494 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา อำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จาก 44 โรงเรียน จำนวน 217 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามแนวคิดของ Swansburg (1996: 391 - 394) แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการไว้วางใจกัน ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ร่วมกัน ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา และ การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาการสร้างเครื่องมือนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม Swansburg (1996: 391 - 394) แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ด้าน และการสังเคราะห์ตัวแปรด้านการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา แล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ ความเหมาะสมของภาษาและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item - Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนวัดวังน้ำเขียว อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1990: 202 อ้างถึงใน เขมม มหิงสาเดช. 2562: 36) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในปีการศึกษา 2566 โดยดำเนินการตามระเบียบแนวทางปฏิบัติของราชการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาสถานศึกษาในอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมทั้งแบบสอบถามส่งถึงสถานศึกษาในอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยวิธีการนำส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ของสถานศึกษาในอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. หาความสัมพันธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์กัน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product - moment correlation)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการไว้วางใจ ด้านความยึดมั่นผูกพัน ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน และด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการไว้วางใจกัน	4.46	0.39	มาก	1
2. ด้านความยึดมั่นผูกพัน	4.37	0.41	มาก	4
3. ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน	4.38	0.42	มาก	3
4. ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน	4.38	0.41	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.40	0.37	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า 1) ด้านการไว้วางใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงานและให้อำนาจในการตัดสินใจ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน ให้อิสระกับผู้ปฏิบัติงาน 2) ด้านความยึดมั่นผูกพัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหาร แสดงตนเป็นผู้ที่เข้าพบได้ง่ายคอยให้ความช่วยเหลือและอบรมฝึกฝนผู้ใต้บังคับบัญชาในกระบวนการทำงานต่าง ๆ ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาของสถานศึกษาร่วมกัน 3) ด้านการตั้งเป้า และวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานกำหนด เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผู้บริหารเป็นผู้คอยช่วยเหลือ ในการตั้งเป้าหมาย และคอยตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน 4) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การปรับปรุง ข้อที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารให้อิสระแก่ผู้ปฏิบัติงานในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมายและให้รายงานการปฏิบัติงาน ของตนเอง

2. ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การบริหารงานวิชาการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.39	0.39	มาก	3
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.38	0.40	มาก	5
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.40	0.42	มาก	2
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.38	0.39	มาก	4
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.44	0.33	มาก	1
รวมเฉลี่ย	4.40	0.34	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารหลักสูตรอย่างเหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การนำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงพัฒนา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดทำแผนการวัดผล และ ประเมินผล สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา 4) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการนิเทศในสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดำเนินการนิเทศ วิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการนิเทศในสถานศึกษา ข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้วิจัยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอ บางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	การบริหารงานวิชาการ					รวม (Y_{tot})
	ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา (Y_1)	ด้านการพัฒนากระบวนการ การเรียนรู้ (Y_2)	ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน (Y_3)	ด้านการนิเทศการศึกษา (Y_4)	การพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_5)	
ด้านการไว้วางใจ (X_1)	.633**	.621**	.604**	.477**	.588**	.838**
ด้านความยึดมั่นผูกพัน (X_2)	.646**	.700**	.648**	.539**	.704**	.934**
ด้านการตั้งเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ร่วมกัน (X_3)	.702**	.701**	.689**	.483**	.593**	.930**
ด้านความเป็นอิสระต่อความ รับผิดชอบในงาน(X_4)	.793**	.809**	.741**	.476**	.716**	.903**
รวม (X_{tot})	.827	.936	.899	.798	.899	.819**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งใน การบริหารโดยเน้นการมีส่วนร่วมเป็นหลักจะก่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิด ใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาพัชร พงษ์ดี (2558: 183 - 193) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนใน

โรงเรียนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบนในภาพรวม ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาฎพิมล คุณเผือก (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วม กับ วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลพบว่า 1) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 2) วัฒนธรรมองค์การ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาฤณี เหมือนโพธิ์ทอง (2554: ง) ผู้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีม ของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำผึ้ง หมดเพชร (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสองภาษาระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสองภาษา ระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากในสถานศึกษาอำเภอบางเลน มีการบริหารงานวิชาการ ตามยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ที่กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยมุ่งเน้นพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วม จากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กร และผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ครูทุกคนเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการเพื่อร่วมกันพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 15) กล่าวว่า ในการบริหารงานวิชาการ ต้องอาศัยความร่วมมือจากครูผู้สอนด้วย เพราะครูผู้สอนคือผู้เกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธทัย ดาราพงษ์ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตเทศบาลเมืองตราด จังหวัดตราด พบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหาร งานวิชาการของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตา สุทธิหา (2556) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมใน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมในการ บริหารงาน วิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูง ($r = .819^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมา ร่วมกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นวิธีการบริหารที่ช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความผูกพันและความรับผิดชอบต่อการกระทำมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไศภิดา คล้ายหนองสรวง (2558: 3) ศึกษา เรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3 ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิดา นิลมนี (2554: 126) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กับงาน วิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมพัทธ์กันทางบวกหรือมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้ายคลึงตามกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมเข้ามาแก้ปัญหาในการบริหารในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านการไว้วางใจ ผู้บริหารควรสอนงานให้ผู้ปฏิบัติงานมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 2) ด้านความยึดมั่นผูกพัน ผู้บริหารควรมีแนวทางการทำงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรอย่างแท้จริง 3) ด้านการตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร 4) ด้านความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรกระจายอำนาจในการทำงานให้ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้นตามประสบการณ์ ความรู้และความสามารถของบุคคล

1.2 การศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วมเข้ามาแก้ปัญหาในการบริหารในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตลอดเวลา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมครูจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงตระหนักถึงการให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากเป็นแนวทางในการประเมินคุณภาพผู้เรียนเชิงประจักษ์ และต้องมีเกณฑ์การพิจารณาอย่างชัดเจน 4) ด้านการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานร่วมกันในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิผลทางดีกับนักเรียนให้มากที่สุด 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ผู้บริหารควรสนับสนุนครูในสถานศึกษาจัดหาสื่อเทคโนโลยีและงบประมาณมาสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ก้าวหน้าและทันสมัย

1.3 ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการไว้วางใจและด้านนิเทศการศึกษามีระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารควรให้การยอมรับ ให้ความไว้วางใจ สนับสนุนช่วยเหลือฝึกอบรม ให้อำนาจเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจการปรับปรุง พัฒนาเป้าหมายขององค์กรและให้ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในการบริหารงานแก่ผู้ร่วมงาน การพัฒนา คุณภาพผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงานของครูส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน และเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีความไว้วางใจและความมั่นคงในความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบผสมคือเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอำเภอบางเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการบริหารงานวิชาการ ทุกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 หรือสังกัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ศูรสภา.
- กัญญาพัชร พงษ์ดี. (2558). กลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของไตรภาคีในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนพื้นที่สูงภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกษม มหิงสาเดช. (2562). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ชาญนี้ เหมือนโพธิ์ทอง. (2554). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัด
เทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐนันท์ เล็กมาก. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นาฏพิมล คุณเผือก. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- น้ำผึ้ง หมุดเพชร. (2556). พฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนสองภาษา ระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ปริญญารณ เมืองพิล. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงาน
เขตห้วยขวาง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พิมพ์พร สีขาว. (2565). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชญ์พิชา จันทา. (2563). แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลธัญบุรี.
- มานิตา สุทธิหา. (2556). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูในโรงเรียน
ประถมศึกษาอำเภอบางปะกงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มูนา จารง. (2560). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนในศูนย์ เครือข่ายตลิ่งชันสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหาร
การศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รัชนิดา นิยมณี. (2554). ความสัมพันธ์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไศยิกา คล้ายหนองสรวง. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2. (2563). การสังเคราะห์รายงานผลการประเมินตนเองของ
สถานศึกษา (SAR) ปี 2563. สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565, จาก <https://anyflip.com/glyrv/qmlo>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). การบริหารจัดการเรียนร่วมและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับ
นักเรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้ (เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุดหทัย ดาราพงษ์. (2555). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตเทศบาล
เมืองตราด จังหวัดตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทธิรา เกษมราษฎร์. (2559). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อรุณี ทองนพคุณ. (2558). การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรรัตน์ รุ่งเรือง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอ แพลงยาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัครินทร์ แก่นจันทร์. (2562). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- อาทิตยา โชคดีวัฒนา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัด ตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Swansburg, R. (1996). *Management and leaders for nurse manager*. Boston: Jones and Bartlett.